magasabb etikai szintre emeli azt, amit a társadalom "közmegegyezésesen" jusztíciának tart (59d num). A társadalmi tudatnak ez a Krisztustól és az Ő népétől inspirált fejlődése szükségképpen visszahat bármely politikai rendre. Belepusztul az Evilági Ország hatalma, ha figyelembe nem veszi ezt. Ennek következtében Isten népének az evilági országgal szemben tanusított sajátosan kritikus magatartása folyvást segíti az Evilági Országot az egyre különb és egyre kevésbé erőalkalmazó magatartások felé. Az állam elhalása felé ...

e) Sírás és nevetés

A Messiás kettébontotta az emberiséget. A maga népéről így szólt: "Boldogok vagytok, akik most sírtok, majd nevettek!"

A Sátán népéről pedig így: "Jaj nektek, akik most nevettek, majd bánkódtok és sírtok!". (Lk 6,21.25) Azaz:

	a jelenben	a jövőben
akiket boldogoknak mond, azok	sírnak	nevetnek;
akiknek jajt mond, azok	nevetnek	sírnak.

Az Isten népe a jelenben "sír", mert szegény, mert éhezik, mert üldözik őt. (Lk 6,20-2) A Sátán népe a jelenben "nevet", mert gazdag, mert jóllakott, mert szépeket mondanak neki az emberek. (Lk 6,24-6) Az Isten népe azonban a sírások ellenére is boldog, mert övé a jövő nevetése. És jaj a Sátán népének, mert e nevetések ellenére is övé a jövő sírása. Boldog az Isten népe, mert a mai sírásában is övé az Útat megtaláltak nyugalma és békéje. És jaj a Sátán népének a mai nevetésében is, mert fél és nyugtalan és nincs béke benne.

A Messiás realista: nem tagadja, hogy népe a jelenben sír. Sír, mert a Sátán hatékonyan dolgozik ellene. De a mindentadás világából eljövő Messiás elhozta a maga népének a szeretettel együttjáró örömet is (24 num). Beállította ezt a szeretetet az időbe a fejlődés csírájával-lehetőségével. Annak ellenére, hogy az "előtörténet" során (33d num) övéit a Sátán népe az idők végezetéig fogja üldözni-nyomorgatni, az Ország, a szeretet, a Szeretet Országának a növekedése szükségképpen egyet jelent az öröm növekedésével is. A Messiás megígérte a maga Országának növekedését, s vele együtt kellett ígérnie ennek tudatállapotbeli velejáróját, az öröm növekedését is. Ennek következtében Isten népének jövőbeli nevetése részint növekvő-mértékes nevetésként jelentkezik az immanens jövőben, részint pedig abszolút NEVETÉSKÉNT a transzcendens jövőben.

A nagykonstantini kereszténység siralomvölgyének állította a földet, s a jövőre vonatkozóan sem tudott lényegében mást elképzelni, mert a transzcendenciába tolta át a nevetés reményét. Ez ellen lázadt fel a materializmus, amely nevetést akart biztosítani a jelen számára is, a történelmi jövőre vonatkozóan pedig kilátásba helyezi az immanenciában az abszolút NEVETÉS-t. Sikerei láttán a keresztény szekularizáció is elvállalja a "laudator temporis praesentis" szerepet s a jelenre vonatkozóan, ki akarván kapcsolni a keresztet, állítani látszik a nevetést. Ezzel azonban zárójelbe teszi számunkra a Messiás Golgotára vezető életútját, elhalványítja a parúzia jelentőségét, és így egymásba mosni látszik az immanens és a transzcendens jövőt. S erre az egybeesett jövőre vonatkozóan állítja az abszolút NEVETÉS-t.

	Jelen	Immanens jövő	Transzcendens jövő
Messiás	sírás	nevetés	NEVETÉS
Nagykonstantini	sírás	sírás	NEVETÉS
Materializmus	nevetés	NEVETÉS	-
Keresztény szekularizáció	nevetés	NEVETÉS	

Isten népe örömének növekedése az immanens jövőben - utatjárásának szálán függ. Ha kellő intenzitással járja az Utat, megindul a prófétai álmok teljesedése felé, és megújítja a Föld színét. Az ember örömét - a munka gyötrelme, az ínség, a betegség és az emberi gonoszság veszélyezteti. Az Út harcba száll ezekkel a veszélyekkel. Végső értékké téve a szeretetet, letaszítja trónjáról a Pénz- s a Munka-istent, útját készíti tehát annak, hogy megszabaduljunk a testet-lelket elcsigázó robottól. A 2-es és a 3-as szobában végzett becsületes munkájával segít kiiktatni az emberiség életéből az ínséget. A betegségek teljes megszűnésére ugyan kevesebb a kilátása, de belső békéje következtében egyfelől kiiktatódhatnak életéből az idegbetegségek, másfelől emberhez méltóan tudja elfogadni és elviselni ugyanennek a belső békének erejében azt a betegséget, amelyet nem tud elkerülni. Az adástörvény érvényesítésének erejében növekvő módon fogyasztja a nyomort, az ínséget. A sátáni erőalkalmazást ugyan nem tudja kiiktatni a világból, de - növekedvén az Isten népének tábora - egyre többen és többen lesznek, akiknek körében elhal az embernek ember által történő fenyegetettsége. A sátorszövésnek átélt munkának fölibe emeli életét betöltőként a hívatást: a szeretetre másokat is megtanítani akarást, s ennek következtében betölti életét a boldog Isten boldogító "időt"töltése.

Ez a messiási immanensjövő-ígéret nincsen semmi rajta kívül levő feltételhez kötve, csak belsőhöz, azaz emberen belülihez. S ha Isten népében megvan az Isten Lelke, akkor belülről és "automaté" érik, valósul a bármikor és bárhol meglevő kezdetek alapján. A ma teljesülő reményből nő ki a holnapra teljesülésbe menő remény, míg csak be nem teljesedik az abszolút ígéret. A három ígéret és remény egyetlen szálon függ: a Léleknek az emberben lakást vevésének a szálán. S e Lélek beköltözése az emberbe - bármikor lehetséges. Nem kell előbb még fegyvert és hadsereget gyűjteni azoknak az elpusztítására, akiket az emberiség immanens jövőjét akadályozóknak minősítünk. Nincs szükségünk reá, mert hatalmat kaptunk Istentől arra, hogy magunkba fogadjuk a Lelkét. Hatalmunk van Isten Országát teremteni körünkben, s hatalmunkban van ezt az Országot kiárasztani másokra, egyre többekre.

Kell-e igazolni Isten létét? Csak az embert kell igazolni; mégpedig annak, aminek megteremtette őt az Alkotó. Csak szeretetre-alkotottnak kell igazolni az embert, s akkor ez az ember minden bizonyításnál nagyobb, magát meggyőző erővel fedezi fel a maga szeretetén keresztül - a Szeretetet. Megtapasztalja - a lélek belső tapasztalásával.

A Messiás eljött ennek a Szeretetnek a világából. A Mindent-bírás és a Béke világából. Elhozta közénk a szeretet, a mindent-bírás és a béke ígéretét. Akik hallgatnak Örömhírére, s elindulnak ennek Útján, azok a jelen sírással kevert békéjéből kiindulva a történelmileg növekedő világosabbá levés és "nevetés" útján eljutnak oda, ahova lebírhatatlanul húzza a vágyuk - a Szeretet, a Mindent-bírás és a béke mértéket nem ismerő (időbeli mértéket nem ismerő) hazájába.

Az ember megváltóra szoruló, megváltóra váró lény. Felejthetetlenül hordozza magában a vesztett Édent, s ezért újra és újra reáirányítja szemét arra, aki a megváltást, a vesztett Éden visszahozását ígéri neki. Az, aki életét "váltságul" adta sokakért, (Mk 10,45; Mt 20,28) az

alakuló századok során elnyerte a MEGVÁLTÓ nevet. Az immanens jövő ígéretét nekünk felkínáló Messiás kiváltja az embert azokból az állapotokból, amelyek következményei a bűnnek. Visszahelyezi a bűnnel elveszített Szeretet-országba az embert. Egybekapcsolja az embert az emberrel, s egybekapcsolja az embert Önmagával, az Istennel. Visszakapcsolja az embert az emberi lét gyökeréhez - a szeretethez. Visszakapcsolja az időben ... és visszakapcsolja túl az időn ...

A Messiás azért jött, hogy az ember hazataláljon. S mióta a Messiás eljött, azóta az emberi életnek nem lehet különb feladata, mint az, hogy magát és embertársait ráállítsa az Ő Útjára, amely magát is és egy Atyától származó testvéreit is hazaviszi. Az ember utánamehet a Messiásnak, aki előrement, hogy elkészítse számára az Atyánál az örök lakóhelyet, ahol aztán együtt lehet a Messiással is. Ez az UTÁNAMENÉS az emberiség egyetlen reális ígérete, mert az utánamenés kihagyhatatlan mozzanata a Tanítóhoz felzárkóztató tanítványokat gyűjtés. Az ember dolgainak és történelmének végiggondolása kétségtelenné teszi, hogy ez az utánamenés rejti magában az emberiség egyetlen meg nem csúfolódható reményét, az Isten Országává levést.

Ez az utánamenés - az É L E T.
Most ... és holnap ... és mindörökre.

BEFEJEZÉS

137. A KERESZTÉNY TUDAT SORSA

a) Egyöntetű bizonyság

Egy előfeltevés alapján fogtunk munkánkhoz: "ezekben a Jézus ajkára adott nyilatkozatokban az újszövetségi kinyilatkoztatás legősibb rétegéhez érünk". Maga ez a munka nem igazolhatja ezt az előfeltevést, de mégis szolgál egynémely elgondolkodtató tanulsággal. Úgy találtuk, hogy a négy szerző Jézus ajkára adott nyilatkozatai lényegében egyöntetű szemléletet tükröznek. Akármennyire más is a szinoptikusok és János Jézust-megragadása, a jézusi szemléletnek szinte egyetlen olyan mozzanatával sem találkoztunk, amely (különböző arányokban ugyan) de ne lenne dokumentálva bármelyik szerző anyaga alapján is.

Igen figyelemreméltó, hogy az a politikai teológiai szemlélet, amely az Újszövetség szerzői közül Jánost megteszi a forradalmi modell képviselőjének (szembeállítva őt a szinoptikusok pre-politikus modelljével), gyanútlan-naivul közli, hogy a negyedik evangéliumban a pre-politikus modellel találkozunk. Gyanútlanul és naivul. Hogyan lehetséges egyetlen szerzőn belül ez a két modell? Különösen akkor, ha két munkájának (Jelenések könyve és a negyedik evangélium) megírását alig néhány év választja el egymástól.

Szinoptikusokban és Jánosban gondolkodunk. E kiragadott példa azt szeretné megmutatni, hogy nem alaptalan a Jézus ajkára adott nyilatkozatokban való gondolkodás. Miként a szinoptikusok, a negyedik evangélium is pre-politikus modellt képvisel. Miért? Azért, mert a

modell alapját képező nyilatkozatok Jézus ajkára vannak adva. János saját modellje ám legyen forradalmi, de amikor beszámol a három esztendő alatt látottakról és hallottakról, nem formálja át Jézust a maga modelljére. Meg volt benne a szellemi becsületesség, s ami több annál, a pietás a Mester iránt. Azt mondta el, amit látott és hallott. S a többi három is. S ez megmagyarázza a jézusi szemlélet fent említett egyöntetűségét a négy szerző Jézus ajkára adott nyilatkozataiban. Az sincs kizárva persze, hogy a Jelenések könyvének forradalmi modellje mögött más szerzőt, tehát nem Jánost kell keresnünk.

Megvizsgálandó lenne, hogyan viszonylik ehhez a szemlélethez egyenként és összességükben a négy evangélium nem Jézus ajkára adott anyaga; hogyan viszonylik tehát hozzá a szerkesztés időpontjabeli szerzői, ill. keresztény közösségi tudat. Sok adalékkal szolgálhatna e vizsgálat a logionok hűséges megőrzését illetően, nemegyszer a szóhasználat tekintetében is. Csak egy példát említsünk. János minden bizonnyal ismerte a páli leveleket s benne Pál teológiáját a "charisz"-ról (kegyelem). Evangéliumában négy ízben találkozunk ezzel a szóval a páli fogalommal rokonértelemben, (Jn 1,14.16-7) de egyetlenegyszer sem Jézus ajkára adva. Jézuséra, akinek ajkán e szót csak (a Pál-tanítvány) Lukácsnál találjuk, (Lk 6,32-4; l7,9) de nem páli értelemben, hanem a mátéi "miszthosz" (bér) megfelelőjeként; (Mt 5,46; 6,1) tehát a páli jelentéssel szöges ellentétben.

Megvizsgálandó lenne, hogyan viszonylik a Jézus ajkára adott szövegek szemléletéhez az Újszövetség többi 23 könyvének a tudata? Megegyezik-e a jézusi tudattal, feszültségben van-e vele?

b) Tudatbeli feszültség

A tanítványok tudata a legelső találkozástól kezdve végig a legutolsóig - feszültségben volt a Messiás tudatával. Munkánk során többször utaltunk reá, hogy ez a feszültség pünkösd után sem számolódott fel a maga teljességében. A négy evangéliumban a tanítványok közvetve vagy közvetlenül maguk számolnak be erről a feszültségről. Leírásuk és motivációjuk bizonyságot szolgáltat arra, hogy a megtestesülés nem számolta fel a lélektani törvényszerűségeket azokban, akik találkoztak Azzal, aki testté lett. A Pünkösd is csak egyetlen vonatkozásban kivétel ez alól. A lélektani törvényszerűségekből kevéssé megmagyarázhatóan vetette bele a Tizenkettőt a félelmet legyőzésbe, a tanúbizonyság-tevés megkezdésébe.

De ahogy Jézus a lélektani törvényszerűségeket fölszámoló belenyúlással nem módosított azon, hogy a tanítványok értettek abból, amit mondott nekik, amit érthettek; Jézus Lelke sem módosított ezen. Visszaemlékeztek - a Lélek erejében is - a tanításokra, s a Lélek új tanításokat is adott nekik; és ők értették azokat, ahogy értették. Lélektani törvényszerűségeink felszámolása nélkül élt közöttünk a Fiú; és a Szentlélek ugyanily jellegű vezetésének következtében lehetséges tegnap, ma és holnap is ez a feszültség.

Ez azonban a feszültségnek csak egyik táplálója volt. A Keresztelőig tartó Törvény és Próféták buzgó lélekkel tovább olvasása kezdettől fogva hatott a keresztény közösségekre. Ennek következtében megszentelt iratokon keresztül is táplálódott tovább ez a tudatbeli feszültség, amelynek a gonosszal szemben védtelenül kiszolgáltatódni nem akaró élőlényi természetünk enélkül is meg nem szűnő táplálója.

Péter a jeruzsálemi közösség tisztán megmaradása érdekében büntető csodát alkalmaz, (Csel 5,10) amit pedig annakidején Szamáriában Jézus nem engedett meg övéinek. (Lk 9,55-6) Talán az sem kizárt, hogy Péter egy kicsit tudatában is volt annak, hogy Mestere e büntető csoda miatt megfeddené; de ahogyan Fülöp-Cezáreában - ahol Sátánnak minősült - Jeruzsálemben is tette, amit esze és szíve diktált. Sem a megtestesülés, sem a Szentlélek kiáradása nem teremtette meg az Országhoz tartozók tudatában azt az éles "bevágást", amelyet a szívek keménységére tekintettel nem levő messiási tanítás hozott (134d num).

Még kevésbé teremtett ilyen bevágást az Országhoz tartozók teherviselő képességében. Origenész meg is fogalmazta az Isten új népének továbbélő-továbbfolytatódó "szklérokardiá"-ját (47c num). A Római levél konzervatív modelljére (Róm 13,1-7) minden bizonnyal hatott az Ószövetség Evilági Országba ágyazott szövetségfogalma. Az Ószövetségnek ezt a hatását tetten érhetjük Kelemen pápa I. század végi, Korintusba írt levelén. Krisztushoz illő magatartásra buzdítja a civódó korintusi testvéreket, és hogy nagyobb nyomatékot adjon az egymásért élni akarásra buzdító szavának, felemlíti Judit példáját, aki "a megszállt haza és a nép szeretetétől indítva kiment, és kezébe adta az Úr Holofernest" (1Kel 55,5). Kelemen pápa a közösségszolgálatot akarta dicsérni ... de aligha Jézusnak tetsző példával és Isten-fogalommal.

S még egy mozzanat. Ha ily nehéz volt az azonosulás a jézusi tudattal a régi Szövetség által kétezer esztendőn keresztül nevelt zsidóság esetében, hogyan lehetett volna könnyebb azoknál, akik ily nevelés nélkül jutottak el az első, majd a következő századok során az Örömhírhez,

c) Nagy Konstantin

Mindezen tényezők következtében az első keresztény századok tudata is több-kevesebb feszültséget mutatott a jézusi tudathoz viszonyítva. Az üldözések következtében is nagyon várt parúzia egyre inkább kitolódott, s az emberi természet egyre terhesebbnek érezhette az üldözöttség állandósulását. Mélyreható történelmi vizsgálatnak kellene felmérnie az első századok keresztény tudatának alakulását. Hiszen ez volt az a tudat, amely alapul szolgálhatott a konstantini fordulatnak. Annak a fordulatnak, amely a maga során aztán mind a mai napig alapvetően meghatározza a keresztény tudatot, s ami mind a mai napig távolabbi alapja a Messiás és a mi mai tudatunk közti feszültségnek.

Útja volt a keresztény tudatnak Konstantinig. És ennek az útnak beható ismerete magyarázhatná meg, miért nem hangzott el az Egyház püspökeinek ajkáról a milánói császári palotában a szó: "Rendben van Konstantin testvér! Kardod add át Maxentiusnak! Magánvagyonod add el, árát oszd szét a szegények között és kövesd velünk Urunkat az állami szórakoztatóiparba, az oroszlánok elé!" Miért nem hangzott el? A tudat lélektani törvényszerűségei érvényben maradtak, s a keresztények értették az Örömhírt úgy, ahogy értették. **A teljesítőképesség lélektani törvényszerűségei is érvényben maradtak, s a keresztények tették, aminek a tevésére képesek voltak.** Magunk ismeretében semmi csodálkozni valónk sincs rajtuk. S ez az olyan-amilyen "létük", ha nem is határozta meg teljesen, de messzemenően befolyásolta a keresztény tudatot; a magatartás visszahatott reá.

Az első három század tudatbeli fejlődése (a jézusi tudathoz viszonyított bizonytalanságai) lehetségessé tette a jézusi Isten Országa képviselői számára, hogy tenyerébe csapjanak az Evilági Országnak. **A korábbi tudat jó félszázados utóvédharca után** (Hugó Rahner

dokumentumai a századról!) **valami új kezdődött.** A jézusi "dikaioszüné" elindul az Imperium Romanum jusztíciája felé; s a "dikaioszüné"-től külön vált "agapé" pedig hovatovább egész tartalmával elindul a norma-túlteljesítésnek minősülés irányában. **És egyértelműen lehetségessé és megengedetté vált a fizikai erőalkalmazás a keresztény számára.** Vágni lehetett Istennek tetszően a pogányokat, az eretnekeket ... és a keresztényeket is. Népeket lehetett szerezni az Isten Országa számára fejedelmekkel való megállapodások, azok megtérítése által, akik Jézus nevében véres csatákban leverik majd a pogányok ellenállását. Egész népeket lehetett szerezni uralkodók révén és hadseregek kiírtása útján - Jézus számára. Ahogyan a magyarokat, ahogyan az indiánokat.

És létrejött a Trón és Oltár szövetsége, ahogyan megvolt az idők kezdetétől vagy a kultúrák létrejöttétől kezdve mindenkoron ... Jézus előtt - **a "Jézus előtti" ideológiák alapján.**

d) Amit megőriztünk

De a Könyvet, a Kenyeret és Jézus alakját azért megőriztük. Akármily ellentmondások mellett is. Akármennyire más is volt az a Jézus, aki a megőrzött könyvben él, és Az, akit a harci zászlóinkra és kardunk markolatára írtunk, egyetlen sort el nem hagytunk a Könyvből, s szent megilletődöttséggel álmélkodtunk mindig azon, amit a Messiás értünk tett. A magunk számára ugyan a norma-túlteljesítések világába toltuk át életútját, de Őt-Magát - sem életét, sem szavát - át nem írtuk. Csak elfelejtettük a lét, a magatartás, a sors azonosságára vonatkozó széjjelválaszthatatlan tételeit. Talán még ennyit sem mondhatunk; csupán annyit, hogy **tudatunkban ez az azonosságsor megszünt az Életre bemehetés feltétele lenni.**

A Cézár tenyerébe csapva kiiktattuk, vagy legalább is ki akartuk iktatni életünkből a Messiás társadalmi, társadalomtól megácsolt keresztjét. De azért a kereszthez sem akartunk egészen hűtlenné válni. E társadalomtól ácsolt kereszt helyébe **a kemény életre épített szerzetesség társadalmon kívüli lombikvilágában építettek maguknak egy másik keresztet** azok, akik nem tudtak függetlenülni alakjától, élete példájától. De a társadalmi keresztet inkább mi ácsoltuk mások számára, az ínségükben lázadó parasztok, s az ezekhez rendre nagyon közel álló eretnekek számára.

Hűek maradtunk mindabban, ami nem érintette közvetlenül az alkut a Cézárral. Elsősorban a "felbonthatatlan" kötelékre kell gondolnunk. Tudatunk ebben talán keményebb, mint a Cézárral kötött alkut nem ismerő első századoké.

Végső soron: **Isten népe a jézusi eszményt meg nem tagadta.** Ha végigfutunk az Út eszményvilágán, azt kell mondanunk, hogy kétezer esztendő során meg nem szűnően mindig azt tekintettük eszménynek. Ha kisebb mércét is állított az idők során az úgy-ahogy alakult keresztény tudat keményszívűségünk elé, az eszményt azért egészen soha meg nem tagadta. S jelek vannak reá, hogy ez az eszmény visszafelé fordulóban van; a normatúlteljesítések világából ... a keresztény ember normarendszere felé:

És mivel Krisztus a megváltás munkáját **szegénységben és üldöztetésben élve** végezte el, ezért **az Egyháznak is az a hivatása, hogy ugyanezen az úton járva adja oda az embereknek az üdvösség gyümölcseit. Jézus Krisztus, "bár isteni életszint illeti Őt, ... kiüresítette önmagát s a szolga alakját veszi fel magára"** (Fil 1,6) és értünk "szegénnyé lett, bár gazdag". (2Kor 8,9) ... az Egyház sem földi dicsőség szerzésére létesült, hanem arra, hogy saját élete példájával is ismertté tegye mindenfelé az alázatot és a lemondást. Krisztust

elküldte az Atya, "hogy elvigye a jó hírt a szegényeknek s meggyógyítsa a meggyötört szívűeket", (Lk 4,18) és "hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett". (Lk 19,10) Hasonlóképpen az Egyház körülveszi szeretetével mindazokat, akiket lever az emberi gyengeség súlya. Sőt a szegényekben és a szenvedőkben szegény és szenvedő Alapítójának mását ismeri fel, meg akarja szüntetni nyomorúságukat, és Krisztust akarja bennük szolgálni ... (Lumen gentium 8).

e) Prófétai szerepkör

A Cézárral kötött alkunak volt egy mellékkövetkezménye, amely biztosította az alku folytán kialakult tudat stabilitását. **Elhalt vagy legalábbis összezsugorodott az Isten Országában mérhetetlen fontosságú** és éppen ezért az Ószövetségben nagyon is virágzó **prófétai küldetés.** Az Ószövetségben is kettéfűrészelték a prófétát, de csak a testét. A sírját legalább díszítették; valahogy kettéfűrészelve is a Szövetséghez tartozott. Az Újszövetségen viszont úrrá lett a Cézár tekintélye. Nemcsak a testét fűrészelték ketté a prófétának, a lelkét is. **Az engedelmesség erényének mindenekfelettivé tevésével eretnekké vagy elnémítottá lett az is, aki csak próféta akart lenni.**

Ahhoz, hogy ténylegesen túljussunk a konstantini fordulat teremtette korszakon, **alapvetően szükséges a prófétaság rehabilitálása.** Az utolsó zsinat egész szellemisége arról beszél, hogy ez a rehabilitálás útban van. Rehabilitálni ez esetben annyit jelent, mint feltételezni, hogy bárkiben, aki Jézushoz akar tartozni, szólhat Jézus Lelke. Be kell fogadnunk a prófétákat, (Mt 10,41) akiket Jézus Maga küld hozzánk: "És íme én küldök nektek prófétákat, bölcseket és tanítókat". (Mt 23,34) Nem a mi szerepkörünk a próféták megölése; a mi dolgunk az, hogy meghallgassuk őket.

A prófétának mondania kell azt, amiről úgy gondolja-tudja, hogy az Isten Lelke mondatja vele. **S az Isten népének meg kell hallgatnia őt.** Péternek is. És **elsősorban Péternek,** mert reá bízta a Messiás a maga közösségét; s **ahhoz, hogy elláthassa tisztjét, szüksége van a prófétai szó meghallására.** A prófétának hűségesnek kell lennie meggyőződéséhez, s ebben nem riaszthatja vissza őt szolgálni akart Mesterének keresztje sem; bárki is rakja azt reá.

De a prófétának fiúi lélekkel kell figyelnie, mit mond szavára az, akire Jézus reáépítette a maga Anyaszentegyházát. Mert nem egyes prófétákra van reá építve az, hanem a különböző prófétákat közös nevezőre hozó "leginkább" prófétára, Isten népének legkarizmatikusabb személyére (132d num) - "Péterre". **Ennek** a Péternek a **dolga** a lelkek megkülönböztetése; az ő dolga beleintegrálni minden isteni szót Isten gyülekezetébe - annak építésére és épülésére. **Péternek tiszte** megítélni a prófétai szót, és döntenie a maga válla magasáig érő kollégiummal, az Isten népe bizalmát bíró karizmatikus és próféta felügyelőkkel (episzkoposz) együtt, hogy mit kell tennie és szólnia ahhoz, hogy Isten népét annak jelen állapotából Istennek jobban tetszhető állapotokba vezesse.

Péternek tiszte ez, akinek **értenie kell belülről ezt a történelmi múltat, amely azzá formálta Isten népét, ami;** s akinek tudnia kell, hogy ez a múlt olyan előfeltevéseket teremt a rábízott nép tudatában, amelyeket nem vehet hallatlanra. Péternek értenie kell, hogy Isten népének teljesítőképessége eltéphetetlen kapcsolatban van az idáig olyanná, amilyenné formálódott emberi tudatával, és hogy csak olyan útakon vezetheti, amelyeken az járni tud. Értenie kell, hogy nem az a feladata, hogy szétzavarja Isten népét, hanem hogy a mainál dúsabb legelőkre vezesse. Mindezt - amikor szól - a különböző prófétáknak is tudniok kell; s

akkor majd mindannyian tudjuk, hogy a gyülekezetet "Péterre" bízó Jézus küldte a megszólaló prófétát prófétálni nekünk. (Mt 23,34)

A próféta bízhatik Péterben. Ma is. Amikor napjainkban a teológusok egyre határozottabban elkötelezik magukat a forradalmi teológia mellett, VI. Pál egyre határozottabban mutatja, nagykonstantini múltunkat is megtagadva, a jézusi "non-violence" hangjait. Prófétai szót hallat őmaga is, amelyet az emberiség sorsáért aggódó bármily hitvallású írók, gondolkodók nemegyszer jobban megértenek, mint a nagykonstantini múlthoz ragaszkodó egyes teológusok.

f) Dialógus a hűségről

Könyvem jelen átdolgozásának legfőbb segítőjéről kell még egy szót szólanom. Könyvem koncepcióját mélyen érteni akaró lélekkel végigkopogtatta gyógyítani-javítani akaró orvosként e könyv minden megállapítását. Amit el tudtam fogadni kritikájából bele is került a jelen átdolgozásba. Sok száz kritikai megjegyzésének utolsóját azonban ide írnám könyvem végére. Ez az utolsó megjegyzése így hangzik:

Isten népének meg kell hallgatnia őt. Péternek is. És elsősorban Péternek ... De a prófétáknak fiúi lélekkel kell figyelnie, mit mond szavára az, akire Jézus "reáépítette a maga Anyaszentegyházát. " - Ez a gondolkodásmód (és az ehhez kétségtelenül hűséges magatartásod) - ha úgy tetszik ez a "kettősség" az, amit Benned soha, mind a mai napig nem tudtam megérteni (s ezért - akaratomon kívül - hol az egyik, hol a másik pólus hitelességét illetően támad kételyem; ne haragudjál ezért rám). Elméletileg sem (mert - végső soron hogyan vetheti alá üzenetét és magatartását a Próféta - a Főpapnak?), lélektanilag még kevésbé (hogyan lehet ebben a feszültségben gondolkodni és élni?).

Hálát adok Istennek becsületességedért, őszinteségedért. Jó tíz esztendővel ezelőtt e könyvem első olvasói között is akadt, aki kijelentette: Elvben visszavontam a hat kötet minden mondanivalóját az utolsó fejezet utolsó egységével (Prófétai szerepkör). Mások örvendeztek: ezzel az utolsó egységgel újra bizonyságot tettem katolikus voltomról.

Te rámutatsz arra, hogy nem lehet két úrnak szolgálni. Isten tolmácsának is lenni, és a tolmácsolással el is hallgatni, visszavonni azt, ha úgy kívántatik. Nem akarok két úrnak szolgálni. Jézus sem akarta, hogy Ő és Péter kettő legyen. Egynek akarta. Jézus próféta volt és Pétert is prófétának akarta. Péter, a próféta, Antióchiában engedett a próféta Pál feddésének, mert "a prófétáknak pneumái alávetik magukat a prófétáknak". (1Kor14,32) Elméletileg bennem ez az ügy rendben van. Rendben, mert nem gondolhatom magamat tévedhetetlennek. S rendben azért, mert Pétert csak akkor gondolom tévedhetetlennek, amikor figyelembe veszi a VI. Pál által is aláírt Lumen Gentium tanítását:

A hívők összessége rendelkezvén a Szent Lélek kenetével nem tévedhet a hitben és ezt a sajátos tulajdonságát az egész nép természetfeletti hitérzékének segítségével nyilvánítja ki, amikor kifejti a püspököktől kezdve az utolsó hívő laikusig a maga egyetemes meggyőződését a hit és erkölcs dolgairól (LG 12).

Isten Szent Lélektől irányított egész népének rendelem tehát magam alá, amikor Pétertől teszem függővé magamat. "Péter" a maga tanítói szerepkörét csak akkor töltheti be Jézus szándékai szerint, ha képviseli a Krisztus egyházában élő tagok, a kinyilatkoztatásba egyre

mélyebben behatolni képes tagok hittartalmának a summáját, közös nevezőjét. A Krisztusban hívőket a bennük lakó Krisztus Lelke vezeti arra az igazságra, amely nem lehet különböző a Krisztustól tanított igazságtól. A Krisztusban hívők összességét képviselők zsinata hogyan mondhatna mást mint ezt:

Amiként azonban Krisztus a megváltás művét szegénységben és üldöztetésben végezte el, ugyanígy az Egyház ugyanennek az útnak a járására kap meghívást (LG 8).

A Krisztus Lelkét hordozó hívőkre figyelő Péter sohasem fogja azt mondani, hogy lehetünk gazdagok, amikor embertársaink nélkülöznek; sohasem fogja azt mondani, hogy megölhetjük ellenségeinket. Így aztán elméletileg teljesen nyugodt vagyok. Ha e hat kötettel bőségesen gazdagítom is "Az emberi butaságok története" című vállalkozást, akkor csak osztom az Isten által fejlődőnek teremtett ember közös sorsát. Szállítottak anyagot ennek a vállalkozásnak a legnagyobbak is. Nekem elég, ha a csak testvéreket ismerő szolgálat, a szegénység és erőalkalmazás kérdésében Isten tévedhetetlen Lelke vezetett.

Alázatosan elfogadom, ha a Lelket hordozók közös nevezőre kerülnének pl. abban, hogy a Szentháromság-modellem téves. Bár megvallom, nehezen tudok ily végeredményt mutató **közös nevezőt** elgondolni. Nehezen, mert Szentháromság modellezésében aligha rendelkezik a hívők összessége olyan információkkal, hogy bizonyosságra tudna jutni egy modell tévességét illetően. Úgy gondolom, hogy a hittanban (orthodoxia) azok a tételek-modellek az elfogadandók, amelyek jól szolgálják az erkölcstant (orthopraxisz). Azért gondolom ezt, mert a kinyilatkoztatás kulturkörén belül az igazság nem merő tudnivaló, hanem tennivaló is. (Jn 3,21) S minden merő tudnivaló annyit ér, amennyire alátámasztja, megalapozza, segíti a jézusi tennivalót.

Elméletileg tehát nincsen megoldhatatlan feszültség bennem. Gyakorlatilag persze hordozom én is a feszültséget, amely velejár azzal, hogy amíg a földön járunk minden csak töredékes lehet (1Kor 13,12) ... a próféta prófétálása is. S ezért hordozok egyéb feszültséget is. Mindenekelőtt ezt: hogyan tudhatna az életem legalább egy kicsit ábra lenni a meglátott igazságok illusztrálójaként?! Ezt a feszültséget - Szentté kell lennem, és nem vagyok az - sajnos nem lehet kiírni magunkból. Ezt még csak kiimádkozni sem lehet magunkból. De a szüntelen imádkozás eljuttathat a feszültség és békesség dialektikus egységéhez.

Ha megtéve e hosszú utat döbbenten kérdezzük: hol van az az "Isten népe", amelyet ez a munka rajzol, ezt válaszolhatjuk: A Péterre bízottakban, akik talán csak szubjektív hűséggel, de követik a Mestert. A prófétákban, akiknek az a dolguk, hogy az emberi értelem és akarat fogyatékossága következtében többé-kevésbé mindig csak szubjektív hűséget segítsen rendre objektív hűséggé átformálni. - Aki velünk van a világ végezetéig, (Mt 28,20) segíteni fog nekünk ebben.

TARTALOM

119.JÉZUS "BASZILEIA"-FOGALMA ..... - 774 -
a) Szociológiai többes számot jelentő szavak ..... - 774 -
b) A "baszileia" Jézus ajkán ..... - 776 -
c) Az Isten kétféle közössége ..... - 777 -
d) Az aiónbeli és azontúli közösség ..... - 778 -
e) Isten Országa és Egyház ..... - 779 -
f) Dzóé-szférikus közösség ..... - 781 -
g) Isten közössége és nemuralkodása? ..... - 783 -
120. AZ ORSZÁG SZÓKINCSE ..... - 786 -
a) A Sátán szinonimái ..... - 786 -
b) Aión és koszmosz ..... - 787 -
c) A "világ" első jelentése ..... - 788 -
d) A "világ" második jelentése ..... - 791 -
e) A "világ" harmadik jelentése ..... - 792 -
121. A SÁTÁNI KÖZÖSSÉG ..... - 795 -
a) Az atya és a belőle valók ..... - 795 -
b) Egymásbanlevés a lélek által ..... - 796 -
c) A Sátán incapax az Istenre ..... - 799 -
d) Az Isten incapax a Sátánra ..... - 800 -
e) Relatív lét ..... - 801 -
f) A Sátán népe ..... - 802 -
122. A VEVÉS ÖRÖMHÍRE ..... - 803 -
a) A szentháromsági értékrend ellentmondása ..... - 803 -
b) Sátáni evangélium ..... - 804 -
c) Taszítás ..... - 806 -
d) Vevés és gyűlölet ..... - 807 -
e) Sátáni szeretet ..... - 808 -
123. A HAZUGSÁG ORSZÁGA ..... - 810 -
a) A hazugság atyja ..... - 810 -
b) Hazugság és gyilkosság ..... - 812 -
c) A nem-véglegesültek ..... - 813 -
d) Véglegesültek ..... - 814 -

124. JUSZTÍCIA-ESZMÉNY ..... - 816 -
a) Vevés és Erő ..... - 816 -
b) Eszmévé tett embergyilkosság ..... - 817 -
c) A sátáni nem ..... - 819 -
125. A SÁTÁN HATALMA ..... - 820 -
a) Átadatott neki ..... - 820 -
b) Istentől kapott hatalom ..... - 822 -
c) Ütő hatalom ..... - 823 -
d) Erejének legyőzése ..... - 824 -
126. SZÉTSZÓR ..... - 825 -
a) Okosság és sikerei ..... - 825 -
b) Érdekközösség ..... - 826 -
c) Érdekközösségen belül ..... - 827 -
d) Harc az emberért ..... - 828 -
e) Harc az ember ellen ..... - 829 -
f) Reménytelen reménység ..... - 830 -
127. A SÁTÁN ÉS AZ EVILÁGI ORSZÁG ..... - 832 -
a) A "haza" ..... - 832 -
b) A Messiás loyalitása ..... - 833 -
c) Királyok ..... - 834 -
d) A császár és a Sátán ..... - 835 -
128. SZEKULARIZÁCIÓ ..... - 836 -
a) Az evilági ország tevékenységei ..... - 836 -
b) A tudományos tevékenység ..... - 837 -
c) A gazdasági tevékenység ..... - 838 -
d) A hatalmi tevékenység ..... - 839 -
e) Világ és Egyház ..... - 840 -
129. MUNKA ÉS ADÁS ..... - 842 -
a) A munka - szerzés ..... - 842 -
b) A szerzés keresése ..... - 843 -
c) A szociális kérdés ..... - 845 -
130. KARHATALOM ÉS SZERETET ..... - 848 -
a) A Jézus korabeli helyzet ..... - 848 -
b) A nyomorban levők ..... - 849 -

c) A nyomorban levőkért ..... - 850 -
d) Részvétel a hatalomban ..... - 852 -
e) Közrend ..... - 853 -
f) Az igazságos háború ..... - 855 -
g) A gyűlöletet nem keltő államhatalmi ütés ..... - 857 -
131. HALADÁS ÉS ISTEN ORSZÁGA ..... - 858 -
a) A három ország ..... - 858 -
b) Kereszténység és szekularizáció ..... - 859 -
c) Haladásmítosz és haladás ..... - 860 -
132. EGYBEGYŰJTÉS ..... - 863 -
a) Időtlen és időbeli közösség ..... - 863 -
b) Péterre épített ország ..... - 864 -
c) Vissza- és továbbszeretés ..... - 865 -
d) "Péter" ..... - 867 -
e) Isten és az Egyház feladata ..... - 870 -
133. A MINDENTADÁS HATALMA ..... - 871 -
a) Tiéd a hatalom ..... - 871 -
b) Minden hatalom ..... - 872 -
c) Az élet-odaadás hatalma ..... - 873 -
d) A halál legyőzésének hatalma ..... - 875 -
e) Szabadság és hatalom ..... - 875 -
134. FELÜLRŐL ADOTT HATALOM ..... - 876 -
a) Büntető pálca ..... - 876 -
b) Isten a történelemben ..... - 878 -
c) A történelmi és a jézusi "jaj" ..... - 879 -
d) Jézusi bevágás ..... - 880 -
e) Isten Országa és a haza ..... - 882 -
135. LEGYŐZTE A VILÁGOT ..... - 885 -
a) Ország az időben ..... - 885 -
b) Növekedési perspektívák ..... - 886 -
c) Automaté ..... - 888 -
d) Győzelem a világ fölött ..... - 889 -
136. AZ ORSZÁG IMMANENS JÖVŐJE ..... - 890 -
a) Immanens remény ..... - 890 -

b) A növekedő és az eljövendő Messiás ..... - 891 -
c) Hibás magatartások ..... - 892 -
d) Az idők kovásza ..... - 894 -
e) Sírás és nevetés ..... - 896 -
137. A KERESZTÉNY TUDAT SORSA ..... - 898 -
a) Egyöntetű bizonyság ..... - 898 -
b) Tudatbeli feszültség ..... - 899 -
c) Nagy Konstantin ..... - 900 -
d) Amit megőriztünk ..... - 901 -
e) Prófétai szerepkör ..... - 902 -
f) Dialógus a hűségről ..... - 903 -